

Overordnet kvalitetssystem for videregående opplæring i Agder

AUST-AGDER
FYLKESKOMMUNE

VEST-AGDER
FYLKESKOMMUNE

Forord

Utdanningssjefene i Aust- og Vest-Agder tok initiativ til samarbeid om et kvalitetssystem for videregående opplæring i Agder. Høsten 2009 ble det satt ned en bredt sammensatt arbeidsgruppe fra begge agderfylkene, med representanter for skolene, organisasjonene, elevene og utdanningsavdelingene. Arbeidet skulle bygge videre på kvalitetsarbeidet som allerede var under utvikling i begge fylkene, både når det gjaldt skolene og lærebedriftene/ opplæringskontorene. Gruppen har arbeidet med sammenstilling av styringsdokumenter og prosesser i de to fylkene med mål om å komme fram til beskrivelse av et felles overordnet kvalitetssystem.

I formuleringen av mandatet het det: *Det skal utarbeides et overordnet kvalitetssystem for videregående opplæring i Agder. Prinsippene som legges til grunn, skal være enkle, brukervennlige, sikre lovkrav og fremme utvikling. Kvalitetssystemet skal presenteres i en felles brosjyre for begge agderfylkene.*

Agder 2011

Aust-Agder fylkeskommune

Vest-Agder fylkeskommune

FOTO

Forside: Åse Holthe, VAF (øverst høyre), Sigrid Harket, KKG (nederst)

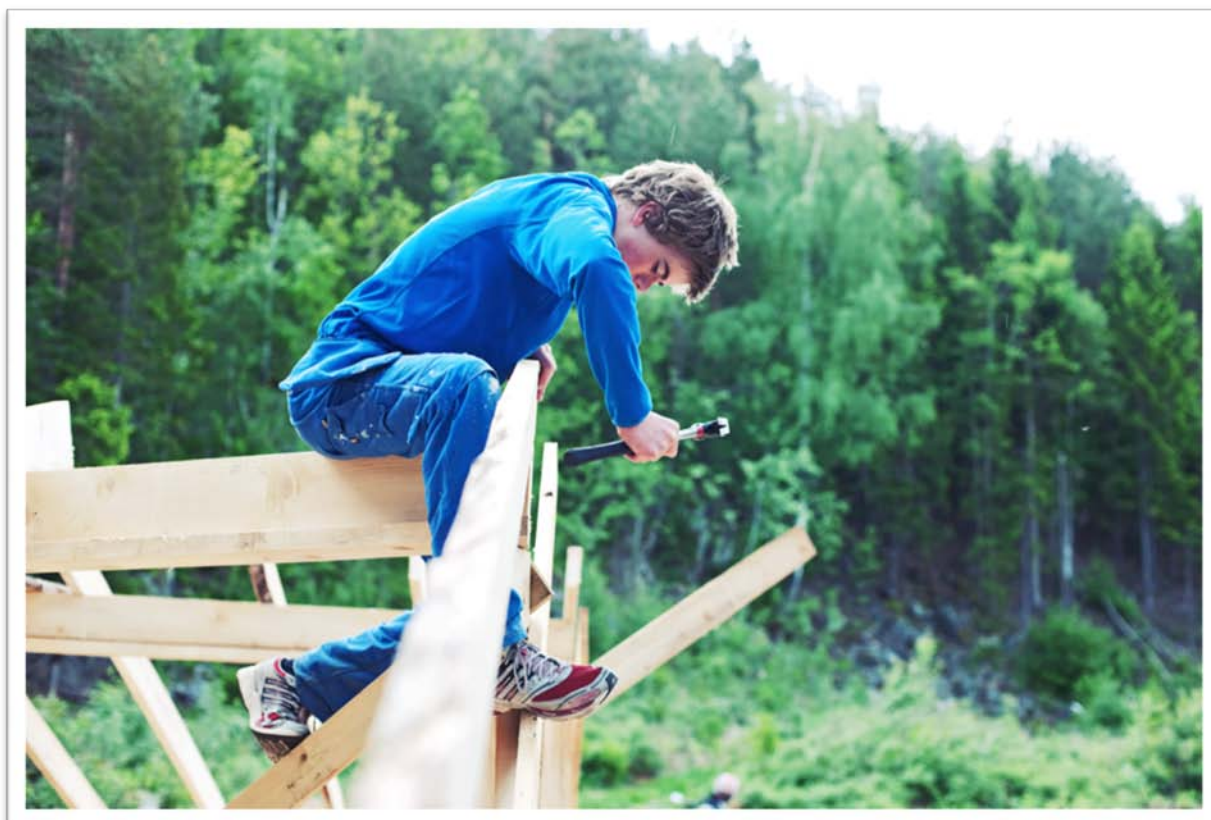
S. 5: Tom Knudsen, Vennesla vgs.

S. 12: Kvadraturen skolesenter

Øvrige foto er hentet fra bildearkivet Profilbilder Aust-Agder fylkeskommune

Innhold

Forord	2
1. Innledning.....	4
1.1 Formål.....	4
1.2 Ansvar og roller	4
1.3 Lovgrunnlag	6
2. Grunnleggende prosess for utvikling	7
3. System for styring og oppfølging	8
3.1 Årshjul	8
3.2 Politiske styringsdokumenter for fylkeskommunen.....	9
3.3 Administrative styringsdokumenter for virksomhetene	9
3.4 Oppfølging av virksomhetene	9
3.5 Rapportering.....	10
4. Styringsområder og indikatorer.....	11
5. Forsvarlig system	13
5.1. Internkontroll.....	13
5.2 Krav til forsvarlig system.....	13
6. Verktøy for kvalitetsarbeid	14
6.1 Skoleporten	14
6.2 Fylkeskommunenes pilotprosjekt.....	14

1. Innledning

1.1 Formål

Formålet med kvalitetssystemet er å sikre at rettigheter etter opplæringsloven og forskrift blir oppfylt. Systemet skal ha hovedvekt på utvikling av kvalitet i den videregående opplæringen.

Alle elever, lærlinger og lærekandidater som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med vitnemål/kompetansebevis som anerkjennes for videre studier eller i arbeidslivet.

1.2 Ansvar og roller

Staten har ansvar for det nasjonale kvalitetssystemet. Tilsynet utføres av Fylkesmannen.

Fylkestinget er skoleeier og har det øverste ansvaret for at rammene som sentrale myndigheter har fastsatt i regelverket, blir fulgt opp.

Yrkesopplæringsnemnda er oppnevnt av fylkestinget som et rådgivende organ for fylkeskommunen. Her møter bl.a. partene i arbeidslivet.

Fylkesrådmannen er den øverste administrative leder i fylkeskommunen og ivaretar det totale administrative ansvaret i samsvar med lov og forskrift, og innenfor de rammer fylkestinget setter.

Fylkesutdanningssjefen har ansvar for kvalitetssystemet hos skoleeier.

Rektor har ansvar for kvalitetssystemet på skolenivå.

Bedriftsleder og opplæringskontor har ansvar for internkontrollsystemet i henhold til opplæring innenfor lærebedriften.

Lærere, instruktører og andre ansatte skal aktivt medvirke til at virksomheten i skolen og lærebedriften er i samsvar med nasjonale og lokale kvalitetsstandarder.

Elevene, lærlingene og lærekandidatene har et ansvar for å møte til og delta aktivt i opplæringen.

Foreldresamarbeid skal føre til god oppfølging av den faglige og sosiale utvikling til elever under 18 år.

Fylkeskommunen skal ha et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt

1.3 Lovgrunnlag

Opplæringsloven med forskrifter stiller krav til skoleeier om å ha et system som sikrer at bestemmelsene i loven blir fulgt og elevenes rettigheter blir oppfylt.

Opplæringsloven

§ 13-10 Ansvarsomfang

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd. Som ein del av oppføljingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytta til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

§ 4-7 Internkontroll i den enkelte lærebedrifta

Lærebedrifta skal ha intern kvalitetssikring, slik at lærlingen eller lære kandidaten får opplæring i samsvar med lova her og forskrifta til denne. Ein eller fleire representantar for arbeidstakarane skal saman med den eller dei faglege leiarane jamleg sjå til at lærebedrifta følgjer pliktene etter opplæringslova med forskrift. Lærebedrifta skal årleg rapportere til fylkeskommunen om opplæringa av lærlingar og lære kandidatar. Departementet kan gi nærmare forskrifter om rapporteringsplikta til lærebedrifta.

Forskrift til opplæringsloven

§ 2-1 Skolebasert vurdering

Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skoleeigaren har ansvar for å sjå til at vurderinga blir gjennomført etter føresetnadene.

§ 2-2 Rapportering frå kommunen og fylkeskommunen

Skoleeigaren skal medverke til å etablere administrative system og å innhente statistiske og andre opplysningar som trengst for å vurdere tilstanden og utviklinga innanfor opplæringa.

§ 2-3 Nasjonale undersøkingar om læringsmiljøet for elevane

Skoleeigaren skal sørgje for at nasjonale undersøkingar om motivasjon, trivsel, mobbing, elevmedverknad, elevdemokrati og det fysiske miljøet blir gjennomførte og følgde opp lokalt.

§ 2-4 Prøver, utvalsprøver og andre undersøkingar

Elevar skal delta i prøver, utvalsprøver og andre undersøkingar fastsette av departementet. Skoleeigaren skal sørgje for at dette blir gjennomført.

§ 11-3 Rapportering frå lærebedrifta

Lærebedrifta pliktar å gi den informasjon som fylkeskommunen krev for å kunne vurdere om godkjenning skal givast eller vidareførast, og for å kunne fastsetje og utbetale tilskott.

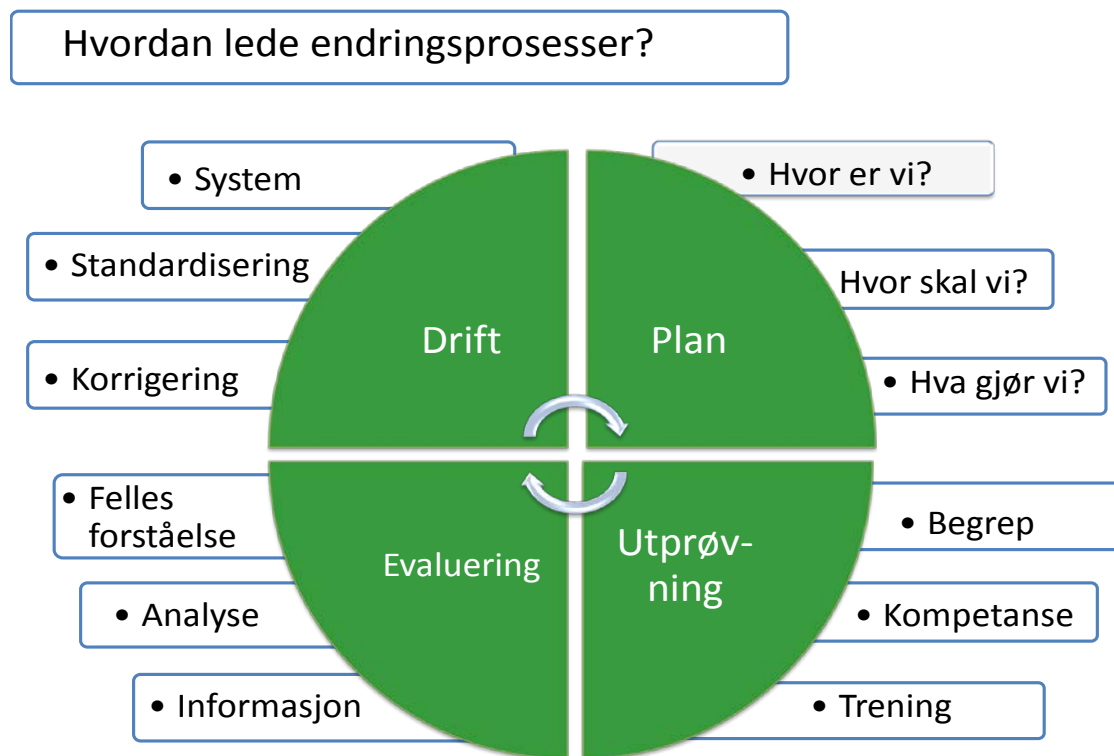
2. Grunnleggende prosess for utvikling

Arbeidet med kvalitetsutvikling er en grunnleggende og vedvarende prosess i i utdanningssektoren. Kvalitetssystemet skal være en dokumentasjon og et hjelpemiddel i arbeidet.

For å skape en felles forståelse for hvilke elementer som inngår i kvalitetsarbeidet, brukes hjulet for endringsprosess jevnlig som analyseredskap på alle nivåer.

Prosessen er løpende og består av følgende momenter:

- En plan med mål, nåsituasjon og tiltak utformes.
- Planen prøves ut.
- Evaluering og kvalitetsvurdering gjennomføres.
- Tiltaket legges inn i driften etter en eventuell korrigerende.

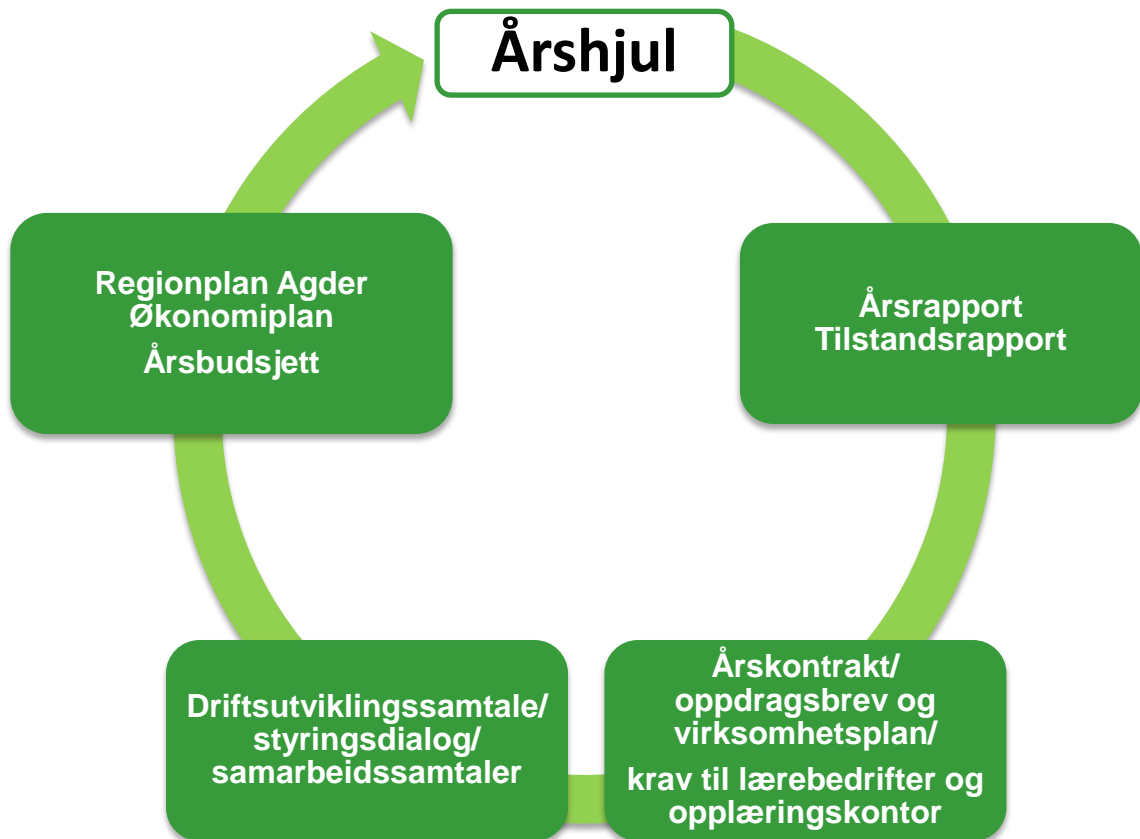
Kilde: Læringslaben/Conexus

3. System for styring og oppfølging

3.1 Årshjul

Agderfylkene har et styringssystem som består av planleggings-, rapporterings- og oppfølgingsrutiner. Systemet innebærer politisk behandling av alle viktige strategiske dokumenter, budsjetter og rapporter.

Det er noe ulik praksis og begrepsbruk i de to fylkene. Men de grunnleggende prinsippene i systemet er felles, og det er også utarbeidet en del felles planer for både Aust- og Vest-Agder. En forenklet framstilling av systemet kan gjøres i et årshjul.

3.2 Politiske styringsdokumenter for fylkeskommunen

Regionplan Agder 2020 er et overordnet styringsdokument for begge agderfylkene. Planen fokuserer på at kompetanse og læring er bærende elementer i den regionale utviklingen. I tillegg skal kvalitet være et gjennomgående tema i hele utdanningsløpet.

Økonomiplan med årsplan/budsjett utarbeides hvert år i begge fylkene. Planen omhandler de langsiktige mål og strategier fylkeskommunen jobber etter.

Styringsområdene i perioden er:

- Læringsmiljø
- Gjennomføring
- Læringsutbytte
- Ledelse og kompetanse

3.3 Administrative styringsdokumenter for virksomhetene

Årskontrakt/oppdragsbrev og virksomhetsplan

Årskontrakten er styringsdokument i Vest-Agder, og inngås mellom fylkesrådmannen, ved utdanningssjefen, og den enkelte skole, ved rektor. Kontrakten er todelt, og beskriver fylkesrådmannens forpliktelser overfor skolen, og skolens forpliktelser i forhold til fylkesrådmannens styringsområder.

I Aust-Agder sender fylkesrådmannen et oppdragsbrev til skolene. Oppdragsbrevet konkretiserer sentrale og lokale satsingsområder, og legges til grunn for den enkelte skoles virksomhetsplan for kommende skoleår.

Retningslinjer for opplæring i bedrift

Aust- og Vest-Agder har vedtatt felles kvalitetskrav til lærebedrifter og opplæringskontorer/-ringer.

3.4 Oppfølging av virksomhetene

Driftsutviklingssamtale/styringsdialog/samarbeidssamtaler

Begge agderfylkene gjennomfører skolebesøk om høsten. Møtet har form av en systematisk dialog rundt årskontrakten eller oppdragsbrevet og skolens virksomhetsplan.

Fagopplæringssjefene gjennomfører samarbeidssamtaler med opplæringskontorene for å vurdere praksis og identifisere oppgaver med behov for kvalitetssikring.

3.5 Rapportering

Årsrapport

Hver vår behandler fylkestinget en rapport om aktivitet og måloppnåelse i fylkeskommunen for siste budsjettår. Oppbyggingen av dokumentet er noe ulik i Aust- og Vest-Agder, men rapporteringen fra utdanningssektoren bygger i begge fylkene på rapporter fra skolene og lærebedriftene.

Tilstandsrapport

Det er fastsatt i opplæringsloven at skoleeiere plikter å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen. Tilstandsrapporten skal minimum omtale læringsresultater, frafall og læringsmiljø, men kan bygges ut med annen omtale skoleeier mener er formålstjenlig ut fra lokale behov. Rapporten legges fram for fylkestinget. Agderfylkene har valgt å presentere rapporten samtidig med behandlingen av årsregnskap/årsrapport.

REGIONPLAN AGDER 2020

MED OVERSKUDD TIL Å SKAPE

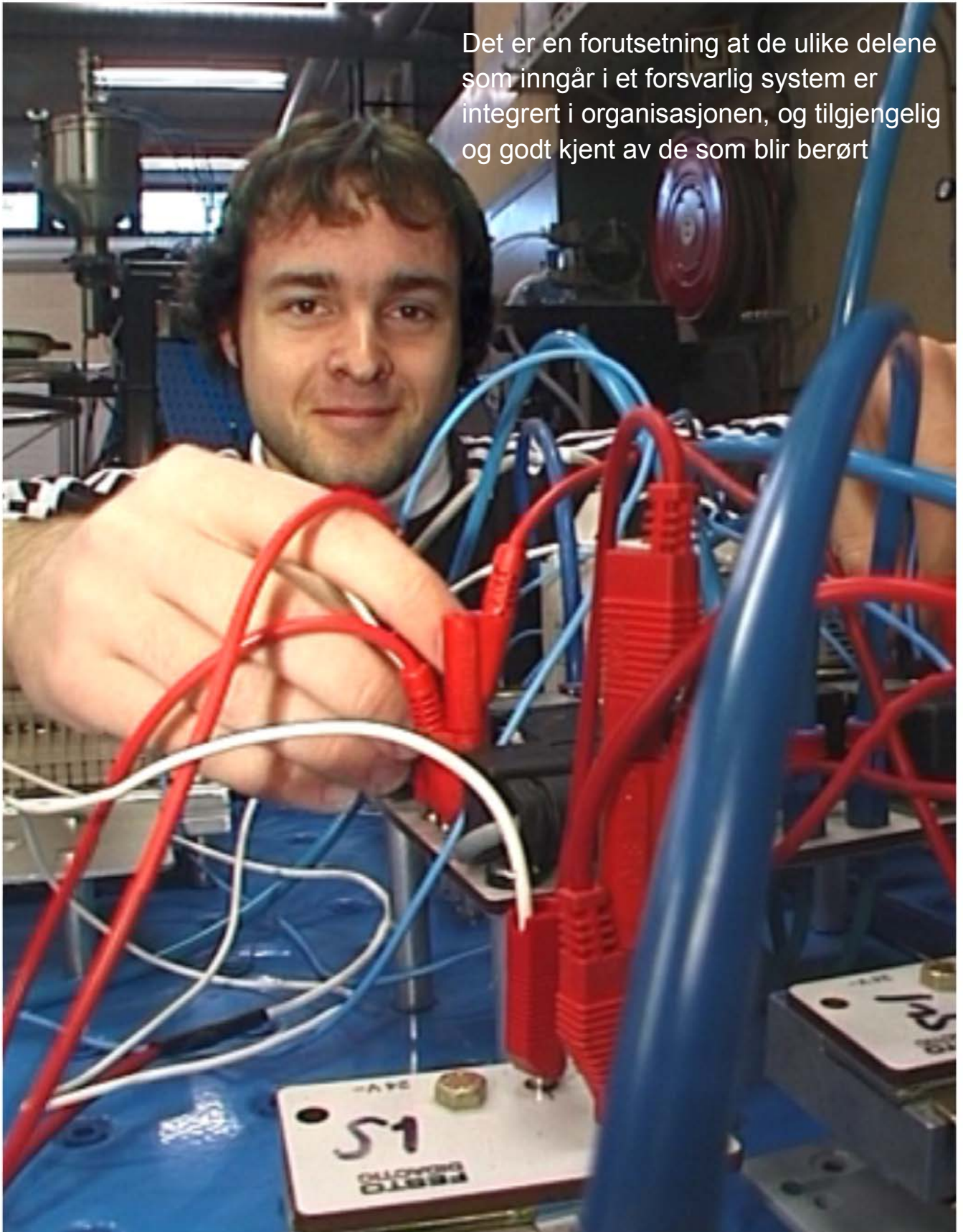
4. Styringsområder og indikatorer

	Styringsområder	Indikatorer	
LOVKRAV	Læringsmiljø	Hentet fra: Elevundersøkelsen Lærlingeundersøkelsen Lærerundersøkelsen	Årsrapport Tilstandsrapport
	Gjennomføring	Full kompetanse Delkompetanse Frafall Tilgjengelige læreplasser	
	Læringsutbytte	Standpunkt karakter Eksamens karakter Karakterutvikling Fag-/svenne-/ kompetanseprøver	
	Ledelse og kompetanse		

Fylkeskommunene setter årlig resultatmål på de fire styringsområdene læringsmiljø, gjennomføring, læringsutbytte og ledelse og kompetanse. Målene bygger på utvalgte indikatorer som er presentert i modellen over. Indikatorerne for gjennomføring og læringsutbytte hentes fra utdanningsstatistikk.

Resultatene vurderes ut fra gjeldende lovkrav i opplæringsloven med forskrifter, og presenteres, sammen med planer for resultatoppfølging, i fylkeskommunenes årsberetninger og tilstandsrapporter.

Det er en forutsetning at de ulike delene som inngår i et forsvarlig system er integrert i organisasjonen, og tilgjengelig og godt kjent av de som blir berørt

5. Forsvarlig system

For å tilfredsstillere kravene i opplæringsloven § 13-10 må det overordnede styrings- og oppfølgingssystemet suppleres med interne kontrollrutiner.

5.1. Internkontroll

Både skoleeier og den enkelte skole har utarbeidet en rekke reglementer, rutiner og kvalitetsdokumenter som skal bidra til å sikre at kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt. Samlet utgjør dette et internkontrollsystem som er, og må være, under kontinuerlig videreutvikling.

Systemet innbefatter rutiner for risikovurdering, slik at det kan settes inn målrettede tiltak for forbedring og oppfølging. Det inneholder også rutiner for avvikshåndtering hos skoleeier og den enkelte skole.

5.2 Krav til forsvarlig system

I sin veiledning om kravet til skoleeiers forsvarlige system beskriver Utdanningsdirektoratet og KS hvilke elementer som bør inngå. Systemet skal tilfredsstillere disse kravene:

- Oversikt over lover, forskrifter og relevante styringsdokumenter i forhold til regelverkets gjennomføring.
- Beskrivelse av hovedoppgaver, organisering og myndighetsfordeling knyttet til opplæringsvirksomheten (eks: delegasjonsreglement). Ansvarslinjene og myndighetsfordelingen mellom de ulike ansvarsnivåene må være klargjort.
- Rutiner for å sikre kompetanse til å vurdere regelverket og til å ivareta oppgaver de er gitt i systemet som ledd i skoleeiers oppfyllelse av regelverket.
- Rutiner for å sikre informasjonsflyt for rapporteringer og tilbakemeldinger.
- Beskrivelse av rutiner eller andre tiltak som er egnet for å bekrefte god tilstand og/eller avdekke og forebygge manglende overholdelse av gjeldende lover og forskrifter.
- Beskrivelse av rutiner for å rette opp og forbedre forhold som er oppdaget, samt rutiner for oppfølging av ulike kvalitetsvurderinger.
- Beskrivelse av rutiner for oppfølging av kritiske områder i opplæringsvirksomheten.
- Beskrivelse av ledelsesansvar for gjennomgang, oppdatering og bruk av systemet for å sikre at det fungerer som forutsatt og bidrar til kontinuerlig forbedring.

Systemet skal kunne dokumenteres skriftlig.

Det er en forutsetning at de ulike delene som inngår i et forsvarlig system er integrert i organisasjonen, og tilgjengelig og godt kjent av de som blir berørt. Det arbeides derfor med videreutvikling av gode informasjonsrutiner internt i fylkeskommunen og overfor eksterne samarbeidspartnere og brukere. Her vil begge agderfylkene i økende grad ta i bruk digitale verktøy.

6. Verktøy for kvalitetsarbeid

6.1 Skoleporten

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet verktøy for vurdering og utvikling av kvalitet i grunnopplæringen. Skoleporten gir tilgang til relevante og pålitelige nøkkeltall på skolefakta, læringsmiljø, resultater, gjennomføring og ressursbruk i grunnskolen og videregående opplæring. Direktoratet har utarbeidet egne rapportportaler for brukerundersøkelser. Elev- og lærerundersøkelsen gir grunnlagsdata på læringsmiljø for elever og lærere i videregående skole, mens lærling- og instruktørundersøkelsen presenterer resultater på læringsmiljø innenfor fagopplæring.

Verktøyene gjør det mulig å sammenlikne med andre, og innlogget med passord kan skoleeier ta ut egne rapporter som gir nyttig styringsinformasjon.

Utdanningsdirektoratet har også utviklet et verktøy for tilstandsrapportering, som henter inn data registrert i Skoleporten. Skoleeier står fritt i å benytte dette verktøyet eller andre framstillingsmåter ved utarbeidelse av den lovpålagte tilstandsrapporten.

6.2 Fylkeskommunenes pilotprosjekt

I samarbeid med flere fylkeskommuner er begge agderfylkene i 2010/2011 med i et pilotprosjekt for å utvikle et elektronisk system for vurdering og utvikling av kvalitet.

Systemet henter informasjon fra skoleadministrative systemer, brukerundersøkelser som elev- og lærerundersøkelsene og dokumentasjon fra skolene.

Fylkeskommunen sentralt legger inn styringsområdene med sentrale mål, kvalitetsbeskrivelse og indikatorer. Skolene vurderer selv hvilken kvalitet de kjennetegnes av på de ulike styringsområdene. Det legges vekt på at skolene skal ha tilgang til ulike kilder når de vurderer kvaliteten, både kvantitative og kvalitative.

Skolene utarbeider lokale mål. De iverksetter tiltak for å nå målene, og vurderer selv fremdriften på tiltakene.

Resultatene analyseres, og presenteres på en brukervennlig måte som letter informasjons- og vurderingsarbeidet. Samtidig er det mulig å fordype seg i grunnlagsmaterialet helt ned på avdelingsnivå.

Systemet er brukervennlig og kan benyttes i forbindelse med driftsutviklingssamtalene/styringsdialogen og tilstandsrapporteringen. På denne måten fungerer systemet som fylkeskommunenes portal for vurdering og utvikling av kvalitet.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet
verktøy for vurdering og utvikling av
kvalitet i grunnopplæringen

AUST-AGDER
FYLKESKOMMUNE

Utdanningsavdelingen
Aust-Agder fylkeskommune
Postboks 788 Stoa
4809 Arendal
Sentralbord: 37 01 73 00
www.austagderfk.no

VEST-AGDER
FYLKESKOMMUNE

Utdanningsavdelingen
Vest-Agder fylkeskommune
Postboks 517, Lund
4605 Kristiansand
Sentralbord: 38 07 45 00
www.vaf.no